

Jerusalembrevet

NYHETSREVIJ • JUNI-JULI 2009
SWEDISH CHRISTIAN STUDY CENTRE (SCSC)

I det fördolda

Det är så lätt att bara se det vi förväntar oss se. Eller att blicken bara stannar vid det som syns starkt och har en vacker yta. Mina dagar, veckor, månader och snart år här i Jerusalem har gjort mig allt mer uppmärksam på det som sker i det fördolda. Jag börjar ana att de mindre synliga förhållandena kan vara långt viktigare än det som är på ytan och som många uppfattar så avgörande.

Många som besöker det heliga landet har ofta redan bestämt sig för vad de vill se och vad de inte vill se. Och de som bor här har också skaffat sig olika strategier, skygglappar eller "bubblor" att leva i. För den som har öppna ögon finns det många förhållanden som väcker frågor och starka känslor: mycket vapen, höga säkerhetsmurar, otaliga bosättningar, checkpoints, husrivningar med mera. Men det finns också mycket vackert och beundransvärt att se på de heliga platserna, i den variationsrika naturen och i det konstruktiva samhällsbygge som pågår.

Jag tänker på det som sker i det stora mellanrummet mellan individen och de stora offentliga aktörerna (marknaden,

staten, militären etc), det som forskarna kallar för "civilsamhället" och som helt enkelt innebär det konkreta nätverk av gemenskap och omsorg som människor skapar underifrån. Det är i detta sammanhang vi alla arbetar oss in i livet, lär oss grundläggande saker om vad det är att vara människa och hur vi kan förhålla oss till en komplicerad värld.

Civilsamhället bygger inte på stora resurser och principer. Det bygger på förtroende och engagemang.

Det stora i det lilla

Här i Israel och Palestina sker det intressanta saker i civilsamhället – i det fördolda. Där finner man exempel på samexistens mellan judar och palestinier, där arbetar människor från olika religioner tillsammans för att möta barns och ungdomars behov, där utvecklas demokratiska praktiker i musikgrupper, där hjälps man åt med olivskörden utan att tänka på betalning, där får unga israeler mod att vägra vapen, där delar palestinska män sina kunskaper om naturhushållning. När jag ser sånt tänker jag ibland på Jesu liknelse om det lilla senapskor-

Fotografen **Anders Roos**, som deltog i en resa till Israel/Palestina arrangerad av Bilda Syd i april, har bidragit med bilderna till det här numret. De som får väldigt lite uppmärksamhet när temat *Hinder för fred* kommer på tal är de arabiska beduinerna, de lever mer eller mindre i ett ingenmansland utan rättigheter och möjligheter. Denna beduinfamilj bor tillsammans med ca 300 andra beduiner mellan Abu-Dis och den israeliska bosättningen Male Adu min.

net – det som enligt den rabbiniska traditionen är det minsta fröet. Om det läggs i jorden, i det fördolda, kommer det att gro, skjuta skott och växa till något stort. Men det börjar i det lilla. Det till synes obetydliga kan alltså skapa avgörande förändringar. Så är det med civilsamhällets många olika gemenskaper, och så är det med Guds rike.

Ödeläggelse av det fördolda

Många människor saknar idag ett gott liv under ytan, det vill säga de vet inte vad det är att – med Jesu ord – be, ge gåvor och fasta "i det fördolda". Det pågår också en ödeläggelse av civilsamhällets tillgångar. Här i det heliga landet sker det genom otroligt långa arbetsdagar, krångliga regler, byråkrati, reseförbud, ökad materialism, försämrade ekonomiska förutsättningar för många grupper – både i Israel och i Palestina.

Både i Sverige och här saknar många människor ett avskilt liv. Ett liv som inte behöver exponeras, vara tillgängligt och ständigt "uppdateras". Inte minst från underhållnings- och utbudssamhället pågår en effektiv ödeläggelse av det fördolda som varje människa behöver. Kanske är detta en anledning till att intresset för pilgrimsresor ökar. Vi vill möta det som inte är till salu. Vi vill möta de andliga behoven i våra liv. Vi vill ta emot det enkla och lilla som rymmer det riktigt stora.

Sune Fahlgren
Direktor SCSC

Jerusalembrevet är ett nyhetsbrev från Bildas studiecenter i Jerusalem där vi berättar om verksamheten och kort kommenterar aktualiteter i det heliga landet. Vill du ha kommande nyhetsbrev kan du sända din e-postadress till scsc@bilda.nu

På andra sidan glasrutan

Bilda Syd arrangerade en studieresa för personal och förtroendevalda på temat *Hinder för fred*. Konsulent Jonas Pramwall delar här med sig av sina reflektioner efter resan.

Symposium om pilgrimskap

Den 26 juni arrangerar centret ett symposium om pilgrimskap till minne av fader Michele Piccirillo, en välkänd arkeolog och utforskare av det heliga landet. Dagen består av ett 15-tal miniföreläsningar om pilgrimskapet inom olika kyrkotraditioner. Läs mer på bilda.nu/scsc

Dags att anmäla sig till:

Möte med den heliga Birgitta

Nu är det dags att anmäla sig till resan som ger möjlighet att få möta och lära känna den heliga Birgitta i Jerusalem den 6–13 oktober. Läs mer på bilda.nu/scsc

Vi ställde några frågor till kyrkohistoriker Per Beskow som deltar som en av experterna under förberedelserna av resan.

Hur kommer det sig att den heliga Birgitta fortfarande aktuell efter 700 år?

– Birgitta är Sveriges mest kända kvinna internationellt sett. Hon utsågs 2000 till ett av Europas kvinnliga skyddshelgon. Hon är på många sätt unik: genom sina långa pilgrimsfärder, till Santiago de Compostela, till Rom, till Jerusalem och Betlehem; genom sina uppenbarelser som fortfarande trycks i nya upplagor; genom sin orden som också idag är verksam på tre ställen i Sverige.

– Birgitta var en mycket självständig kvinna, alltför självständig tyckte nog många. När hon tog sitt öde i egna (eller Guds) händer genom att bosätta sig i Rom långt borta ifrån Sverige gjorde hon något som ingen svensk kvinna tidigare hade gjort. Hon umgicks på lika fot med kungligheter som Magnus Eriksson och drottning Blanka eller drottningen av Neapel, hon talade med kyrkans män med auktoritet och kunde ta i ordentligt mot dem och arbetade på att få påven tillbaka till Rom.

Vad ser du för poäng med att åka och möta henne i Jerusalem?

– Genom uppenbarelserna åskådliggjorde hon det heliga landet för svenska läsare innan hon hade varit där själv, och hon slår en bro mellan nordiskt och bibliskt som berikar oss. Och så har vi förstås hennes vision i Betlehem som har påverkat bildkonsten i hela Europa. Vi kanske hittar nya poänger medan vi är där.

Vi möts på eftermiddagen av ett mustigt och larmande Jerusalem. Inte bara en stad som lever sitt eget liv i det yttre utan också en stad som lever ett liv djupt under huden på människor med olika religiös hemvist och tradition. Här blandas allt på ett märkligt sätt. Människor, politik, längtan och religion. Jag har aldrig varit i regionen förut och har väl inte heller haft en så där värst stor längtan dit. Men att åka med Bilda på en studieresa är väldigt spännande. Temat för resan är hinder för fred. Vi börjar med att besöka ett museum där vi får hjälp av guiden att förstå det judiska folkets historia och sätt att leva.

Vi möter människor, organisationer som har mycket att säga om läget mellan israeler och palestinier. De gör avtryck och vi talar mycket i gruppen om problematiken.

Men det känns som jag gräver i en stor gryta med en tesked. Jag känner dofterna av det sköna och höga, men anar också smärtan bakom fasaden, och jag undrar om det på djupet är möjligt att förstå en konflikt som har så många lager. Min svenska tesked väger lätt i handen, men den är den enda jag har. Men visst lyssnar jag, försöker känna in och se. Vi möter en företrädare för Israels första kibbutz och han tar oss med in i kibbutzlivets historia på ett levande och intressant

sätt. Vi möter palestinier från flyktingläger på Västbanken och hör deras berättelser. Genom allt ligger en underton av frustration som jäser. Jag förstår, men förstår ändå inte. Jag ser, men ser ändå inte. Men jag är där och låter mig beröras trots att det är som en osynlig glasruta mellan mig och den verklighet som är deras.

Över Hebron lutar sig orättvisans armbåge. Den borrar sig ner i de vanliga palestinernas liv. Förtryckets vassa armbåge rör ständigt om och är aldrig inaktiv. Den är som en borr som tränger allt djupare ner i jorden. Palestinierna måste hela tiden gå runt den, förhålla sig till den, akta sig. Allt medan de israeliska småflickorna går med lätta steg över gatan i välflätade flätor och blanka skor. De går där skyddade av unga pojkmilitärer med fjuniga mustascher. Vad tänker dessa bosättningsbarn på? Är det de som i framtiden tillsammans sina palestinska kusiner skall bygga en bättre framtid? Är det möjligt?

Vi besöker TIPH (Temporary international presence in Hebron). Deras uppgift är att vara observatörer och anteckna vad de ser av oegentligheter på gatorna. Vi hör ett föredrag av personalen hur de jobbar. De bär inga vapen när de rör de sig på Västbanken. Jag blir så varm i hjärtat när jag ser dem gå omkring i sina blåa jackor

SCSC:s ordbok

För studiegrupper och andra intresserade fortsätter vi här en serie ordförklaringar. Ordboken samlas på vår hemsida www.bilda.nu/scsc

D

Davids stad | Kung David gjorde på 1000 f Kr det jevuitiska fästet Jerusalem till sin huvudstad – "Davids stad" (2 Sam 5:9). Den staden byggdes på bergets södra utlöpare (Ophelkullen), som numera ligger utanför stadsmuren i det palestinska området Silwan (namnet anknyter till Shiloadammen). I området pågår idag omfattande arkeologiska utgrävningar som också har politiska förtecken.

Deheishe flyktingläger | byggdes söder om Betlehem 1949–1950 på vägen till Hebron. De första flyktingarna kom från 30 byar väster om Jerusalem. Många flydde 1967 till Jordanien och andra länder. Idag har Deheishe cirka 10.000 innevånare på knappt en kvadratkilometer. Sammanlagt bor cirka 125.000 i olika läger på Västbanken och försörjs av FN-organet UNWRA. Den palestinska flyktingfrågan är mycket känslig i fredsförhandlingarna.

Diaspora | (grek. "utspridning") kallas förhållandet att en religiös grupp lever utanför sitt ursprungsområde. Judarna räknar sin diaspora (hebr. galut) från år 70, då Jerusalem förstördes av romarna. Även i denna försöringring bevarade många judar sin religion och betraktade det heliga landet som sitt riktiga hemland. Begreppet diaspora används idag även om palestinier som tvingats leva i exil sedan staten Israel bildades 1948.

Dome of the Rock | klippmoskén, byggdes 687–691 på tempelberget (Haram al-Sharif) till minne av profeten Muhammeds himmelfärd. Enligt traditionen skedde det på den plats där Abraham var beredd att ge sin son som offer till Gud (Ismael enligt islam, Isak enligt judendom och kristendom, 1 Mos 22). Moskén med den gyllene kupolen betraktas som ett av den islamiska arkitekturens främsta byggnadsverk. Själva klippan går i dagen inuti byggnaden, rakt under kupolen.

som den internationella världens observerande öga. Vi träffar FN-organet OCHA som berättar om situationen och förtrycket på de palestinska områdena. Det är upprörande och jag tänker på barnen och vad de skall göra av sin ilska.

Men jag tänker också på Israel. Vad gör man med det kollektiva minnet som bärs som en slags sorgens förbundsark genom tid och rum? Minnet av bussar och restauranger som sprängts, människor som dött, rädslan att något händer barnen på väg hem från skolan, rädslan för att självmordsbombarens ryggsäck plötsligt skall detonera. Hur gör man om man inte får försvara sitt land inne i sitt land? Jag sitter och tittar ut genom bussfönstret på väg från Hebron. Jag är dämpad i sinnet efter dagen på Västbanken. Jag tänker att det är väl så att israelerna försvarar en dröm. Drömmen om ett land givet av Gud själv. Och inte kan man låta en så stark dröm som blivit en verklighet återgå till att bli en dröm? Är det så man tänker? Är kärleken till marken så stark att den slår ut allt sunt förnuft. Kan fred någonsin åstadkommas utan sunt förnuft och kompromiss?

Jonas Pramwall
Konsulent Bilda Syd

Ur SCSC:s bibliotek

Storm över Palestina, Agne Hamrin, Lindblads 1948

"Att få återvända till ett fredligt Palestina och skriva om detta fascinerande ämne är min livliga förhoppning", skrev journalisten Agne Hamrin i förordet till sin bok *Storm över Palestina* (Lindblads, 1948). I det, som han trodde, tillfälligt stormdrabbade Palestina hade han nämligen fått uppleva hur "detta gamla, länge vansköta land är en smältdegel, ur vilken en nyjudisk, egenerartad civilisation kommer att framgå, en civilisation som kan komma att bli till välsignelse för hela Främre Orienten".

Det är svårt att tänka sig att någon utsänd av Hamrins tidning, Dagens Nyheter, idag skulle uttrycka sig på detta sätt – eller någon annan västerländsk journalist, för den delen.

Just därför är det intressant att läsa *Storm över Palestina*. Den är inte bara välskriven och engagerande, den uttrycker också på ett ovanligt levande sätt de förhoppningar som fanns i samband med staten Israels grundande. Hamrin, som hade anlänt med en grupp från ett flyktingläger på Cypern, skildrar passionerat den nyfödda statens folk och företeelser. "Sionismen har anvisat den riktiga lösningen", skriver han.

Daniel Braw

Volontär på SCSC våren 2009

Unga pilgrimer

Redan innan jag fick min tjänst fanns det biljetter bokade för den blivande projektledaren så att denne snabbt skulle få möjlighet att bekanta sig med Bildas studiecenter i Jerusalem. Jag hade aldrig varit i det heliga landet så det var med spänning och förväntan resan anträdde. Det var september och allt lågt liggande land var sönderbränt av sommarens sol, gräset var gult och sprött, landet väntade på regn, och vi njöt av solen.

Att komma till det heliga landet skapar en överklig känsla, här blandas gamla stadskärnors tusenåriga murar och byggnader med postmoderna konstruktioner och envisa växtrötter. Man slås av olikheterna mellan kvarteren i gamla Jerusalem, inte minst deras organisation och vem som rör sig i dem, uppdelningen är total och markeras inte minst med kraftigt skiftande klädedräkter.

Att vara i det heliga landet innebär också att man kommer nära den plats där Jesus levde och verkade. Vår resa omfattade Jerusalem, Betlehem, Herdarnas äng, Nazareth, Galileiska sjön, Golanhöjderna och flera mindre orter.

Utvecklande för en katolik

Jag tror att pilgrimskap är viktigt för att utvecklas som katolik. Vi fastnar

lätt i vår vardag i en omgivning som allt mer överger Gud. Att bryta upp och bege sig till Jesu och heliga jungfru Marias hemland, att se, ta på och vara vid de platser där Han har varit ger tron en ny dimension och påbörjar en inre resa som jag hoppas kommer att fortsätta hela livet. Bland oss unga finns ett ännu större behov att söka Gud då vi är i ett skede i livet när vi söker vår identitet och letar efter redskap att få vår vardag att gå ihop med vårt andliga liv och kyrkans verklighet.

En hjärtefråga

Pilgrimskap till det heliga landet har blivit en hjärtefråga för mig. Under min projekttid vill jag avsätta tid till att skapa en pilgrimsresa för unga vuxna och en struktur runt den som kan vara återkommande år efter år. Förhoppningen är att två sådana resor ska kunna bli av varje år. I sommar planerar jag att resa ner med en liten konsultativ grupp för att rekognoscera och till höstterminen hoppas vi få igång de första studiecirkelarna.

Dominique Ostrowski
Projektledare Sveriges Unga Katoliker,
Studieförbundet Bilda

SCSC-kalendarium juni – augusti

9–16 juni	Uppdragsresa för gymnasieskolan i Borlänge.
22–28 juni	Introduktion för Bildas nye internationelle samordnare, Magnus Stenberg.
26 juni	Symposium om pilgrimsresors organisering i olika kristna traditioner. Se mer på SCSC:s hemsida.
15 juli–23 aug	Studiecentret är semesterstängt.